

І. В. Паракуда,
асистент кафедри господарського права
юридичного факультету Київського
національного університету імені Тараса Шевченка

УДК 346.3

ГОСПОДАРСЬКИЙ ДОГОВІР СКЛАДСЬКОГО ЗБЕРІГАННЯ

Статтю присвячено загальній характеристиці договору складського зберігання з господарсько-правової точки зору. Обґрунтовано висновок, що зазначений господарський договір є двостороннім, оплатним та реальним. Виділено та проаналізовано такі особливості господарського договору складського зберігання: суб'єктний склад; спрямованість на забезпечення господарської діяльності; поєднання майнових та організаційних елементів; оплатний характер; порядок укладення; зміст договору.

Ключові слова: складське зберігання, договір складського зберігання, господарський договір складського зберігання, договір зберігання у товарному складі, особливості господарського договору складського зберігання, загальна характеристика господарського договору складського зберігання.

Найбільш логічним та доцільним, на нашу думку, є умовний поділ складських господарських договорів на дві групи: основні(ий) та допоміжні. Якщо до другої може бути віднесено такі договори, як: застави товару, прийнятого на складське зберігання; страхування товару, прийнятого на складське зберігання; виконання вантажно-розвантажувальних, пакувальних робіт тощо, то до першої, вважаємо, належить віднести передусім договір складського зберігання.

Дослідження господарсько-правового регулювання складського зберігання для сучасного господарського права України є новим. У той самий час, цивілістичних праць, присвячених вивченню цього питання, також вкрай мало. Окремі аспекти застосування положень ЦК щодо регулювання відносин зберігання на товарному складі аналізували Е. М. Грамацький, О. В. Дзера, А. Р. Домбру-

гова. Серед зарубіжних вчених, котрі присвятили свої праці правовому регулюванню договорів складського зберігання, можна назвати І. В. Кравченко, Н. О. Новокшонову та Ю. С. Соловйову.

Разом із тим, можна констатувати, що у вітчизняній правовій науці окремі питання договору зберігання на товарному складі фрагментарно висвітлювалися переважно при коментуванні положень ЦК та в окремих наукових статтях. Комплексному та системному аналізу в науці господарського права вони не піддавалися.

Метою цієї публікації є загальна характеристика договору складського зберігання з господарсько-правової точки зору.

Відповідно до ст. 294 ГК (ч. 3) зберігання у товарному складі здійснюється за договором складського зберігання. До регулювання відносин, що впливають зі зберігання това-

рів за договором складського зберігання, застосовуються відповідні положення ЦК. За договором складського зберігання товарний склад зобов'язується за плату зберігати товар, переданий йому поклажодавцем, і повернути цей товар у схоронності (ст. 957 ЦК). Зазначене визначення договору складського зберігання дає підстави для висновку, що вказаний договір є двостороннім, оплатним та реальним.

У контексті презумпції реальності (вона ґрунтується на тому, що забезпечити схоронність товару склад може лише тоді, коли він буде йому переданий), окремі автори виділяють навіть таку ознаку договорів складського зберігання, як факт передачі товару в добровільному порядку зберігачеві на зберігання. За цією ж ознакою проводять розмежування договорів складського зберігання та договорів охорони, котрі також є різновидом договорів про надання послуг. Договір зберігання та договір охорони мають єдину мету – схоронність товарно-матеріальних цінностей. Їх подібність визначається й ознакою оплатності. Разом із тим, в основі зазначених договорів – різні засоби досягнення кінцевої мети. За договором зберігання товар перебуває у володінні зберігача та переноситься до його господарської сфери; якщо ж фізичні властивості виключають можливість такого переносу, то зберігання унеможливується. При охороні ж товар не виходить з володіння власника, а передається лише для охорони, при котрій виконуються лише технічні функції зі збереження товару. Не менше подібних рис має договір складського зберігання з орендою, однак основна відмінність їх полягає в тому, що в першому випадку певна товарно-матеріальна цінність передається для забезпечення її схоронності, а в другому – для отримання іншою особою корисних властивостей із неї. Різниця між договором складського зберігання та договором позики полягає в іншому, зокрема – зустрічному наданні. Крім зазначеного, договір складського зберігання також окремі автори відносять до групи змішаних договорів, оскільки в них поєднуються власне складське зберігання та позика

(складське зберігання з правом розпорядження товаром, котре виникає між товарним складом та товароволодільцем, є, значною мірою, позиковим зобов'язанням, оскільки економічну вигоду від передачі майна отримує зберігач) [1]. Однак слід зазначити, що презумпція реальності договору складського зберігання має й виняток: за ЦК (ч. 2 ст. 936) договором зберігання може бути передбачений обов'язок зберігача прийняти річ на зберігання у майбутньому, якщо останній здійснює зберігання на засадах підприємницької діяльності (професійний зберігач).

Відповідно до ч. 5 ст. 626 ЦК договір є відплатним, якщо інше не передбачено договором, законом або не впливає із суті договору. У ст. 946 ЦК також передбачається, що плата за зберігання та строки її внесення встановлюються договором зберігання. А тому оплатність договору складського зберігання є також загальним правилом.

Договір складського зберігання належить також до двосторонніх, що означає – зобов'язання зі складського зберігання є взаємними, де існують певні права та обов'язки обох сторін. Зберігач, зокрема, зобов'язаний забезпечити зберігання товару і повернути його іншій стороні, яка, в свою чергу, зобов'язана після закінчення строку, зазначеного зберігачем, взяти назад зданий нею на зберігання товар і відшкодувати зберігачеві витрати, необхідні для зберігання товару, та збитки, завдані його властивостями, коли зберігач, приймаючи товар на зберігання, не знав і не повинен був знати про ці властивості. Обов'язком поклажодавця є також оплата зберігачеві винагороди, розмір якої визначений договором або затверджений у встановленому законом порядку таксами, ставками, тарифами.

Договір складського зберігання відноситься за своєю правовою природою до договорів зберігання, що, у свою чергу, за правовою природою є договорами про надання послуг, а відтак, на нього можуть поширюватися норми гл. 63 «Послуги. Загальні положення» ЦК, оскільки послуга зберігача зі складського зберігання є такою, що споживається

вається у процесі її здійснення, не призводить до виникнення певного матеріалізованого новоствореного об'єкта. Важливою в контексті викладеного є норма ст. 954 ЦК, згідно з якою положення глави про зберігання застосовуються також до зберігання, яке здійснюється на підставі закону, якщо інше ним не встановлено. Тобто маються на увазі ті зобов'язання зі зберігання, які виникають безпосередньо на підставі як норм ЦК, так і норм інших законів. У такій редакції ст. 954 хоча й не визначає конкретних законних підстав зберігання, але є необхідною. Адже вона дозволяє заповнити правовий вакуум у врегулюванні такого зберігання шляхом субсидіарного застосування норм гл. 66 ЦК до відносин, які виникають поза договорами зберігання. Так, наприклад, у ЦК закріплені численні випадки виникнення зберігальних зобов'язків у сторони за іншими договорами, крім складського зберігання. За ст. 667 ЦК продавець зобов'язаний, якщо право власності переходить до покупця раніше від передавання товару, зберігати останній, не допускаючи його погіршення. У ст. 690 ЦК передбачено ситуацію, коли покупець відмовляється від прийняття товару. У такому разі покупець зобов'язаний забезпечити його схоронність, негайно повідомивши продавця про відмову від прийняття товару. У ЦК прямо встановлено в ст. 841 зобов'язок підрядника вживати усіх заходів до зберігання майна, переданого йому замовником. Відповідно до ст. 824 ЦК перевізник відповідає за зберігання вантажу, багажу, пошти. З наведеного випливає, що перевізник за договором перевезення зобов'язується не лише перевезти вантаж, багаж, пошту, а й водночас бере на себе зобов'язок щодо зберігання майна. Стаття 1021 ЦК встановлює зобов'язок комісонера зберігати майно комітента. Особа, яка володіє предметом застави, зазначається у ст. 587 ЦК, зобов'язана, якщо інше не встановлено договором, вживати заходів, необхідних для зберігання предмета застави. Зберігальні зобов'язки можуть впливати і з інших договорів, навіть тоді, коли це прямо не записано [2, с. 562]. Це означає, що зберігальні зобов'язання можуть бути як само-

стійним предметом договірних зобов'язань, так і додатковим зобов'язком іншого зобов'язання. Тому можна припустити, що у ст. 954 ЦК, очевидно, випадково не було застережено про можливість поширення правил про договір зберігання на зберігальні правовідносини, які виникають за іншими договорами. Наразі необхідність у існуванні такого застереження є незаперечною.

При вирішенні цієї проблеми необхідно також враховувати, що у багатьох актах законодавства поняття «послуги» вживається у загальноправовому значенні, що обумовлює можливість включення до них правовідносин, реалізація яких завершується створенням певного матеріалізованого об'єкта або призводить до споживання наданої послуги. Однак під дію ст. 901 ЦК мають підпадати відносини перевезень, експедирування, зберігання, страхування, доручення та інші договірні відносини, у результаті реалізації яких відбувається споживання послуги в юридичному значенні.

Деталізоване доктринальне визначення поняття договору складського зберігання пропонується Н. О. Новокшеновою – за договором складського зберігання товарний склад приймає від поклажодавця товари та зобов'язується їх повернути в схоронності на першу вимогу пред'явника складських документів, а поклажодавець зобов'язується оплатити послуги зберігача та відшкодувати йому витрати. В такому визначенні, гадає авторка, враховані найбільш важливі елементи, що складають зміст відповідного поняття [3, с. 6–9, с. 125–138]. І. В. Кравченко здійснила спробу систематизувати та викласти повний перелік ознак договору зберігання на товарному складі: (1) він завжди може бути лише двостороннім та оплатним; (2) залежно від домовленості сторін може бути як реальним, так і консенсуальним; (3) укладається як на певний, чітко визначений строк, так і «до запитання» [4, с. 28]; (4) визнається договором приєднання, оскільки одна сторона (товарний склад) диктує свої умови, а інша сторона має погодитися з пропозицією, або ж, у іншому разі, договір не відбудеться (це означає, що товарний

склад самостійно встановлює правила, інструкції та тарифи, відповідно до котрих й здійснюються всі господарські операції, пов'язані з прийняттям, зберіганням та видачею товарів, а також оплатою послуг товарного складу). Виняток складають лише ті товарні склади, щодо яких є прямий припис закону. Попри це складське зберігання має характер договірної відносини, оскільки обмеження волі контрагентів не заходиться настільки далеко, аби можна було говорити про відсутність обопільної згоди, що складає основу договору [5, с. 10–13].

У ч. 2 ст. 294 ГК закріплено поняття складу загального користування, яким виступає товарний склад, що, відповідно до закону, інших нормативно-правових актів або дозволу, зобов'язаний приймати на зберігання товари від будь-якої особи (товароволодільця). Особливість договору складського зберігання за участю складу загального користування полягає в тому, що такий договір є публічним (ст. 633 ЦК). Це означає, що товарний склад названого виду зобов'язаний надавати послуги зі зберігання кожному, хто до нього звернеться, і не має права надавати переваги одній особі перед іншою щодо укладення договору зберігання, а також стосовно розміру оплати за зберігання, крім випадків, передбачених актами законодавства. За загальним правилом, відмова товарного складу загального користування від укладення публічного договору не допускається. Підставою для відмови в укладенні договору може бути лише неможливість його укладення, обумовлена причинами об'єктивного характеру (наприклад, відсутність необхідного устаткування для зберігання певних видів товару чи інші технічні причини). Якщо відмова товарного складу від укладення договору є необгрунтованою, то в силу положень ст. 633 ЦК останній має відшкодувати збитки, заподіяні такою відмовою. Це стало підставою для обгрунтування в правовій науці підходу [6, с. 12–13; 7, с. 8–10], за котрим однією зі специфічних ознак договору складського зберігання є те, що він належить також до групи договорів приєднання, оскільки формуляри та інші стандартні правила, котрі розробляє

товарний склад (зокрема загального користування), приймаються іншою стороною не інакше як шляхом приєднання до запропонованого договору в цілому. Поряд з цим має місце й інша точка зору, за якою договір складського зберігання не є договором про приєднання, оскільки зазначена вище характеристика не відповідає тим умовам, на яких дійсно укладається зазначений договір. У договорі складського зберігання зберігачем, яким є товарний склад, виробляються тільки загальні умови, які містяться у правилах зберігання, конкретні ж умови договору зберігання встановлюються сторонами за взаємною згодою.

Можна виділити *особливості господарського договору складського зберігання* як різновиду зберігання, що зумовлені потребою спростити та пришвидшити товарний обіг.

✓ *Суб'єктний склад.* Особливості стосуються передусім зберігача – ним виступає товарний склад – господарська (підприємницька) організація, що на професійних засадах провадить у якості підприємницької діяльності зберігання товарів та надання допоміжних, пов'язаних зі зберіганням, послуг. Це – спеціальний суб'єкт, без якого немає складського зберігання як такого. Сторонами договору, відповідно, є товарний склад та поклажодавець. Поклажодавцями за договором складського зберігання, у свою чергу, як наголошує на тому О. С. Коломацька [8, с. 5–8, с. 98–121], можуть бути лише ті господарюючі суб'єкти, для котрих ті речі (товарно-матеріальні цінності), що зберігаються на складі, є товаром і, передусім, становлять інтерес у плані їх подальшої реалізації (перепродажу). При цьому поклажодавець може володіти правом розпорядження цими товарами, що впливає з належного поклажодавцю права власності, господарського відання чи оперативного управління товарами, поміщеними на склад, а також з договорів доручення, комісії, агентського договору чи договору довірчого управління майном. Лише за таких умов приписи чинного законодавства, якими регулюється оборот складських свідоцтв (простого та подвійного), порядок розпорядження

товаром, що перебуває на зберіганні в товарному складі через передання складського документа, можуть бути реалізовані в практиці господарювання. Поклажодавець за договором складського зберігання тих чи інших товарів, як убачається з аналізу його законодавчого врегулювання, не може мати обмежень на здійснення угод, спрямованих на відчуження таких товарів. І. В. Кравченко натомість висловила за внесення законодавчих коректив з метою розширити коло поклажодавців за договором зберігання на товарному складі, – визнати ними як фізичних, так і юридичних осіб без будь-яких обмежень за організаційно-правовою формою, якщо це не суперечить цілям та завданням їх діяльності, змісту установчих документів. За такого підходу поклажодавцями змогли б виступати і фізичні особи, що не мають статусу суб'єкта підприємницької діяльності, і юридичні особи, основною метою котрих не є отримання прибутку (некомерційні організації) [5, с. 10–11].

✓ *Спрямованість на забезпечення господарської діяльності* учасників договірних відносин – матеріально-технічного забезпечення їх діяльності, зберігання виготовленої ними продукції, координація товаропотоків та ін. Призначення конструкції договору складського зберігання полягає не лише у створенні можливості для товароволодільця забезпечити схоронність належних йому товарів. Інше, не менш важливе завдання, мета розміщення товару на товарний склад, – забезпечити можливість його використання в господарському обороті через відчуження (продаж), не вдаючись при цьому до додаткових заходів для його збереження та/або організації транспортування. Інструментом досягнення цієї мети слугує інститут складських свідоцтв. Н. О. Новокшопова щодо цього зазначає, що загальною метою договорів зберігання є забезпечення схоронності речі з моменту передачі її до моменту зворотної видачі. Мету ж договору складського зберігання можна охарактеризувати, з одного боку, як забезпечення схоронності передаваних на зберігання товарів, а з іншого – як створення умов за яких під час знахо-

дження товарів на складі їх оборот міг би продовжуватися. Разом із цим, економічна мета складського зберігання полягає в тому, що товарний склад не лише вчиняє дії зі зберігання товарів, а й проводить із ними певні роботи [1].

✓ *Поєднання майнових* (безпосереднє надання послуги складського зберігання, її оплата тощо) та організаційних (визначення порядку приймання-передачі товару, забезпечення тих чи інших умов зберігання товарів, способів їх складування та ін.) *елементів*. Співвідношення організаційних та майнових елементів у договорі залежить від строку його дії: короткострокові та разові договори характеризуватимуться превалюванням майнових елементів, у середньострокових такі елементи будуть середньозваженими, а в довгострокових – переважатимуть організаційні. Так, наприклад, О. С. Коломацька виділяє навіть *організаційний договір у сфері складського зберігання*, під яким пропонує розуміти такий, що укладається між товарним складом та поклажодавцем довгостроковий договір, в якому визначаються окремі умови зберігання товару, передбачається обов'язок товарного складу приймати на зберігання товар від поклажодавця, обов'язок поклажодавця помістити товар на зберігання, відповідальність сторін. Авторка зазначає: якщо договір складського зберігання є консенсуальним та оформляє довгострокові відносини сторін при розміщенні товарів на зберігання, в такому випадку припинення строку зберігання окремої партії товарів не буде розглядатись як підстава для припинення договору в цілому [9, с. 4–6].

✓ *Оплатний характер*. Договір складського зберігання, за загальним правилом, є оплатним – поклажодавець зобов'язаний оплатити послуги зберігання (ст. 957 ЦК, ст. 20 Закону України «Про сертифіковані товарні склади та прості і подвійні складські свідоцтва»). М. І. Брагінський, до прикладу, вважає ознаку оплатності конститутивною для договору складського зберігання [10, с. 755–756].

Оплата послуг товарного складу є основним обов'язком поклажодавця. Розмір плати

за зберігання, строки та порядок її внесення встановлюються у договорі. ЦК не містить спеціальних норм, які б регулювали виконання вказаного обов'язку поклажодавцем за договором складського зберігання. Більше того, в ЦК неоднозначно вирішена проблема оплатності та безоплатності зберігання загалом, оскільки ст. 946 ЦК надає право юридичним особам передбачати безоплатність зберігання установчими документами або договором. Слід погодитися з Е. М. Грамацьким у тому, що при вирішенні цього питання є доцільним законодавчо закріпити загальну презумпцію оплатності зберігання, якщо інше не передбачено договором, законом, спеціальними правилами окремих видів зберігання, установчими документами юридичної особи [11, с. 6–7]. Крім того: (а) ч. 1 ст. 946 ЦК доцільно було б доповнити відповідним застереженням про те, що плата за зберігання та строки її внесення встановлюються договором зберігання або тарифами, ставками тощо, затвердженими нормативно-правовими актами (наприклад, як це має місце у випадку зберігання на складі фіскального (митного) органу, відповідно до Порядку відшкодування витрат на зберігання товарів та транспортних засобів на складах митних органів, Порядку обчислення сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування, а також Розмірів відшкодувань за зберігання на складах митних органів товарів і транспортних засобів, затверджених наказом Міністерства фінансів від 15.06.2012 р. [12]); (б) в ч. 2 ст. 946 ЦК не встановлено достатніх критеріїв для визначення розміру плати при достроковому припиненні договору зберігання, а відтак він має визначатися пропорційно фактичній тривалості терміну зберігання, як це, наприклад, має місце за ЗУ «Про зерно та ринок зерна в Україні», котрим встановлено декілька спеціальних правил, що мають на меті врегулювати здійснення оплати за договором складського зберігання зерна. Зокрема відповідно до ст. 28 цього Закону, якщо зберігання зерна припинилося достроково не з вини зернового складу, то він має право на пропорційну частину плати. Якщо поклажо-

давець після закінчення строку дії договору складського зберігання зерна не забрав зерно назад, він зобов'язаний внести плату за весь фактичний час його зберігання.

Не менш важливим є і те, що ч. 4 ст. 28 Закону України «Про зерно та ринок зерна в Україні» передбачає, як виняток із загального правила, що договором складського зберігання зерна може бути передбачено безоплатне зберігання зерна. При цьому в разі безоплатного зберігання зерна власник зерна зобов'язаний відшкодувати зерновому складу здійснені ним витрати на зберігання зерна, якщо інше не встановлено договором (ч. 2 ст. 30). Для того щоб договір складського зберігання зерна був безоплатним, про це має бути чітко зазначено в договорі. У зв'язку з цим від договору безоплатного складського зберігання слід відрізняти оплатний договір, в якому ціна не вказана. В останньому випадку поклажодавець не може бути звільнений від обов'язку оплатити послуги зберігача.

✓ *Порядок укладення.* Для договору складського зберігання передбачена письмова форма (ст. 957 ЦК). В письмовій формі укладається, як правило, будь-який господарський договір, не лише складського зберігання (ч. 1 ст. 181 ГК, ст. 208 ЦК), що зумовлено низкою чинників і, насамперед, необхідністю ведення бухгалтерського обліку та звітності суб'єктами господарських правовідносин, захистом інтересів сторін договору. Повна письмова форма договору – єдиний документ, підписаний сторонами (ч. 1 ст. 181 ГК, ч. 2 ст. 207 ЦК), до якого додаються супроводжуючі процес його укладення документи: підписаний сторонами текст договору з усіма додатками, протокол розбіжностей (якщо він мав місце), протокол узгодження розбіжностей (якщо розбіжності узгоджувалися, і між сторонами було досягнуто компромісу щодо спірних умов договору), судові рішення (якщо спір передавався на розгляд судовим органам).

О. С. Коломацька, виходячи з практики укладення договорів складського зберігання наголошує на тому, що підписання товарним складом та поклажодавцем договору саме як

окремого документа, поряд з оформленням та видачею складського документа, є доцільним як для консенсуального договору, так і при реальній конструкції договору складського зберігання [9, с. 15–16]. Е. М. Грамацький також звертає увагу на те, що ст. 937 ЦК не вимагає у всіх випадках, коли обов'язковою є письмова форма, укладати договори зберігання у вигляді єдиного письмового документа, який підписується сторонами, оскільки вона вважається дотриманою також тоді, коли прийняття речі на зберігання посвідчене розпискою, квитанцією або іншим документом, підписаним зберігачем. Тут необхідно зазначити, що її зміст не узгоджується зі ст. 207 ЦК, оскільки в ст. 937 ЦК перераховуються прирівнювані до письмової форми договору односторонньо видані зберігачем документи, але не згадуються прирівнювані до договору у вигляді єдиного письмового документа, підписаного сторонами, інші форми взаємного волевиявлення сторін, що може створити враження, що ст. 207 ЦК не розповсюджується на договір зберігання. Щоб уникнути таких сумнівів, бажано було б, на думку автора, відповідний абзац ч. 1 ст. 937 ЦК викласти в такій редакції: «Письмова форма договору вважається дотриманою у разі його вчинення відповідно до вимог ст. 207 Кодексу, а також, якщо прийняття речі на зберігання посвідчене розпискою, квитанцією або іншим документом, підписаним зберігачем» [11, с. 12–14].

У ч. 1 ст. 937 ЦК міститься також спеціальне застереження про те, що договори зберігання, в яких зберігач зобов'язується прийняти річ на зберігання в майбутньому, має бути укладений у письмовій формі, незалежно від вартості речі, що має бути передана на зберігання. Даною нормою не визначаються особливості суб'єктного складу таких зберігачів. Тому її, очевидно, необхідно тлумачити в контексті змісту ч. 2 ст. 936 ЦК, за якою право укладати консенсуальні договори зберігання надається саме професійним зберігачам. Конструкція ч. 1 ст. 938 ЦК може дати підстави і для розширеного тлумачення кола зберігачів, а тому, з метою уникнення двозначності, не зайвим було б внести до

змісту ст. 937 ЦК застереження з приводу того, що правило про обов'язковість письмової форми договору зберігання з обов'язком прийняти річ на зберігання у майбутньому стосується лише професійних зберігачів, передбачених ч. 2 ст. 936 ЦК.

З викладеного вбачається, що письмова форма договору зберігання вважається дотриманою, якщо прийняття товару на товарний склад посвідчене складським документом. Схожа норма міститься у ч. 3 ст. 26 Закону України «Про зерно та ринок зерна в Україні», згідно з якою договір складського зберігання укладається в письмовій формі, що підтверджується видачею власнику зерна складського документа. Типова форма договору складського зберігання зерна закріплена постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2003 р. [13], цією ж постановою закріплено Порядок випуску бланків складських документів на зерно, їх передачі та продажу зерновим складам, а також затверджено їх зразки. В. Н. Коваленко у зв'язку з цим зазначає, що, на її думку, попри те, що письмова форма договору складського зберігання вважається за законодавством дотриманою, якщо його укладення й прийняття товару на склад були посвідчені складським документом, все ж цього прямо не вбачається у відповіді на питання, чи є складське свідоцтво формою договору зберігання, чи все ж воно є свого роду доказом наявності договірних відносин. Як аналогію авторка наводить такий приклад: письмова форма договору вважається дотриманою за умови, що стороною за договором була направлена письмова оферта, і за нею послідував акцепт у формі конклюдентних дій. В такому випадку вряд чи можна стверджувати, що оферта (єдиний письмовий документ, так само як і складське свідоцтво) є письмовою формою договору, хоча б тому, що в ній виражена воля лише однієї сторони. Складські свідоцтва так само виражають волю лише однієї сторони – зберігача, хоча й прирівнюються до письмової форми договору [14]. Між тим, воля товароволодільця, очевидно, виражається в тому, що він приймає складське свідоцтво в обмін на зданий ним товар.

Ю. С. Соловійова пропонує питання про форму договору складського зберігання вирішувати залежно від того, є він реальним чи консенсуальним. Якщо для укладення реального договору складського зберігання достатньою є наявність складського документа, то консенсуальний договір вимагає оформлення його у вигляді окремого письмового документа [7, с. 10–11].

Таким чином, за загальним правилом, установленим чинним законодавством, видача будь-якого складського документа прирівнюється до письмової форми договору, оскільки покладавець виражає власну волю укласти договір шляхом прийняття відповідного документа в обмін на передані на зберігання товари. Водночас, відповідно до ст. 26 Закону України «Про зерно та ринок зерна в Україні, договір складського зерна є публічним договором, типова форма якого затверджується Кабінетом Міністрів, а ч. 3 ст. 957 ЦК не виключає можливості укладення сторонами договору зберігання у вигляді окремого письмового документа. Частина 4 ст. 179 ГК передбачає, що при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови. Отже, де-юре затверджений Кабінетом Міністрів України типовий договір зберігання зерна має бути орієнтиром для всіх суб'єктів господарювання, що його укладають, і, більш того, такі суб'єкти зобов'язані не відступати від змісту такого типового договору, а мають право лише конкретизувати його умови. Однак навіть побіжне ознайомлення з текстом відповідного типового договору, недвозначно свідчить про те, що ефективно, успішно використовувати такий договір як типовий, не маючи можливості доповнити чи змінити його умови, неможливо (він потребує ґрунтовних доопрацювань).

Крім того, за наявності двох окремих документів: договору складського зберігання та складського свідоцтва – виникає низка суто практичних питань, які, на жаль, не знай-

шли свого вирішення на законодавчому рівні: (1) законодавство не урегулює питання співвідношення положень, визначених у свідоцтві та договорі. Що буде, якщо в цих положеннях виявляться суперечності? Положення в якому документі – свідоцтві чи договорі – матимуть переважну силу? Який порядок усунення суперечностей? Як вирішуються питання відшкодування збитків, завданих одній зі сторін, внаслідок таких суперечностей? (2) законодавство не визначає, яку силу матиме договір у разі відчуження складського свідоцтва. Чи такий договір слід передати новому власнику разом із свідоцтвом? Чи повинен договір бути переукладений на ім'я нового власника? Чи можуть, у разі відчуження свідоцтва, змінюватися положення договору за згодою зберігача та нового власника свідоцтва? Чи може на положення такого договору посилається покупець свідоцтва, якщо він не брав участі в укладанні договору? Чи може на положення договору посилається зберігач у вирішенні спірного питання з володільцем свідоцтва, який придбав це свідоцтво та не є стороною договору зберігання? (3) через неврегульованість зазначених питань покупець складського свідоцтва опиняється у становищі заручника обставин, передбачених договором зберігання, наприклад, у разі придбання ним свідоцтва на товарній біржі. Купуючи товар, на який видано складське свідоцтво, покупець не може знати всіх обставин й умов зберігання та видачі товару, зазначених у договорі. Чи може він у такому разі відмовитися від виконання договору зберігання, якщо в ньому є положення, не зазначені в свідоцтві? Чи може покупець свідоцтва розірвати договір купівлі-продажу свідоцтва, мотивуючи це тим, що йому не були відомі всі обставини, пов'язані з товаром, на який було видано складське свідоцтво й укладено договір зберігання. На кожне з перелічених питань немає, загалом, відповідей у законодавстві, а тому видається доцільним та необхідним їх законодавче урегулювання.

Відповідно до ст. 638 ЦК, договір є укладеним, якщо сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору.

Істотними є мови, визнані такими за законом чи необхідні для договорів даного виду, а також умови, щодо яких на вимогу однієї зі сторін має бути досягнута згода. Відповідно до ч. 3 ст. 180 ГК істотними (тобто такими, які сторони зобов'язані погодити у будь-якому разі та включити у договір) є *предмет, ціна та строк* дії договору. Умови про *предмет* у господарському договорі загалом, як і в договорі складського зберігання, зокрема, повинні визначати вид, загальну характеристику та якість послуги (в даному випадку – складської, тобто послуги зі зберігання товарів на товарному складі). Крім предмета, як зазначає О. С. Коломацька, істотною умовою договору складського зберігання належить визнати і об'єкт зберігання, оскільки без його визначення, прямої вказівки на нього, договір складського зберігання не може вважатися укладеним [8, с. 33–35]. Це зумовлюється самою природою договору, його спрямованістю на забезпечення схоронності конкретних товарів, що передаються на зберігання. Н. О. Новокішова також наголошує: якщо предметом договору виступає послуга зі зберігання, тобто діяльність зберігача, спрямована на забезпечення схоронності товару, то об'єктом договору складського зберігання ті речі, для яких характерними є всі властивості товару: товар – продукт людської діяльності; він є призначеним задовольняти потреби людини, тобто наділений споживчою вартістю; слугує для обміну чи продажу, тобто має мінову вартість (відсутність хоча б однієї з ознак позбавляє речі якості товару). Крім того, на зберігання приймаються товари з урахуванням їх оборотоспроможності, профілю складу та вимог законодавства [6, с. 15–16]. Особливості зберігання товарів визначаються також за режимами зберігання: зі знеособленням чи окремо. Режим зберігання має бути визначено сторонами в договорі. Вид самих речей (індивідуально-визначені чи визначені родовими ознаками) може справляти вплив на режим зберігання, але не може визначати його імперативно. *Ціна* визначається в порядку, визначеному ГК (статті 198–191), і, як правило, є вільною, встановлюється за взаємною згодою сторін догово-

ру. Нагадаємо, що в ст. 957 ЦК прямо вказано, що за договором складського зберігання товарний склад зобов'язується зберігати товар за плату. В господарському договорі складського зберігання, на відміну від цивільно-правового договору зберігання (відповідно до ч. 2 ст. 938 ЦК, якщо строк зберігання в договорі не встановлений і не може бути встановлений, зберігач зобов'язаний зберігати річ до пред'явлення поклажадавцем вимоги про її повернення, а тому невідзначеність у цивільно-правовому договорі строку зберігання не призводить до визнання договору неукладеним), досягнення згоди сторін щодо строку дії договору є обов'язковим. Ю. С. Соловійова наполягає також на тому, що істотною умовою зазначеного договору належить визнати й умову про строк передачі товару (речі) на зберігання, – у випадку, коли договір складського зберігання є консенсуальним, необхідним є точне визначення моменту передачі товару на зберігання. Натомість, відсутність точного строку передачі товару на зберігання буде сприяти виникненню збитків у зберігача, а унеможливити таку ймовірність може визнання строку передачі речі на зберігання істотною умовою договору складського зберігання [7, с. 4–5]. Законом та/або окремими підзаконними нормативно-правовими актами можуть також встановлюватися додаткові істотні умови щодо спеціальних видів договорів складського зберігання (залежно від якісних характеристик окремих груп товарів такою додатковою умовою, наприклад, якість товару, що поміщається на товарний склад). Нарешті, істотними визнаються й всі ті умови складського зберігання, щодо котрих досягнуто згоди за волевиявленням однієї зі сторін. До таких, наприклад, можуть відноситися умови про температуру, при котрій мають зберігатися поміщені на склад товари, якщо для поклажадавця є важливим дотримання цієї умови в ході зберігання (наприклад, при зберігання швидкопсувних продуктів харчування).

✓ *Зміст договору складського зберігання.* Це питання є дискусійним у правовій науці. Найбільшого поширення при цьому набула

позиція, відповідно до якої під змістом будь-якого договору (не лише складського зберігання) належить розуміти сукупність умов, щодо котрих досягнуто згоди сторін (такі умови традиційно поділяються на три категорії: істотні, звичайні та випадкові). За такого підходу права та обов'язки сторін не входять до складу змісту договору, а є лише елементами зобов'язального правовідношення, що виникло на підставі юридичного факту у вигляді відповідного договору. Існує й інша точка зору, за якою до змісту договору поряд з умовами, щодо яких було досягнуто згоди, включаються права та обов'язки сторін договору. І, нарешті, є і третя точка зору, за котрою лише права та обов'язки сторін складають зміст договору складського зберігання. Як результат оцінки співвідношення умов та прав і обов'язків у договорі, більш обґрунтованою видається позиція, за якою умови договору характеризують його статистику, а права і обов'язки – його динаміку (лише за допомогою наявності у сторін відповідних прав та обов'язків можлива реалізація умов договору).

Права та обов'язки сторін за договором складського зберігання. В юридичній літературі обґрунтовано загальну класифікацію прав та обов'язків сторін на: (а) загальні права та обов'язки, що стосуються будь-яких договорів зберігання; (б) права та обов'язки, що характерні для відносин, які формуються у зв'язку зі зберіганням товарів на товарному складі; (в) спеціальні права та обов'язки для окремих різновидів складського зберігання; (г) супутні щодо зберігання права та обов'язки [8, с. 6–9]. Н. О. Новокшенова, натомість, виділяє окремо: (1) права та обов'язки товарного складу, які поділяються, в свою чергу, на групи: (а) з прийняття товарів на зберігання; (б) із забезпечення схоронності товарів; (в) з видачі товарів поклажодавцю; (г) з надання додаткових послуг, пов'язаних зі складським зберіганням; (2) права та обов'язки товароволодільця, які можна поділити на такі групи: (а) з передачі у встановлений строк товарів на зберігання; (б) з виплати винагороди та відшкодування витрат зберігачеві; (в) зі своєчасного прийняття товару назад [6, с. 16–18].

Прийнято їх також поділяти на дві основні групи: (1) права та обов'язки, що стосуються приймання, умов зберігання та видачі товару; (2) права та обов'язки із розпорядження товарами, що зберігаються на товарному складі [16, с. 711–719].

Перша група – це *права та обов'язки, що стосуються приймання, умов зберігання та видачі товару*. Прийняття товарів на складське зберігання означає безпосереднє отримання зберігачем товарів від товароволодільця чи органу транспорту, що здійснював їх доставку до складу, в строки та у порядку, визначених договором та/або законом. Зазвичай договір складського зберігання є реальним, тобто приймання-передача товару на зберігання – це необхідний елемент укладення договору. Обов'язок товароволодільця передати товар на зберігання характеризується двома особливостями: (а) він носить умовний характер та втрачає силу, якщо поклажодавець скористається наданою йому можливістю заявити зберігачеві про свою відмову від його послуг (для звільнення від відповідальності товароволодільць має заявити про свою відмову у «розумний строк»); (б) зберігач є позбавленим права вимагати від поклажодавця передачі зазначеного в договорі товару. Зрозуміло, що поклажодавець має точно виконати свій обов'язок не лише за кількістю та строками, а й за видами та сортами товарів, що було передбачено договором. Зберігач вправі відмовитися від прийняття на зберігання товарів, що їх не було передбачено договором, а при прийнятті таких товарів до зберігання він може не зараховувати їх у рахунок виконання відповідного договору, якщо самим договором не передбачено інше. У зв'язку з цим неабиякого значення набуває належне оформлення приймально-передавальної документації, а також зазначення в ній найменувань товарів. Варто також зауважити, що на товароволодільцеві лежить обов'язок попередити зберігача при передачі товару на зберігання про його небезпечні властивості.

Як правило, товарний склад зобов'язаний за свій рахунок *оглянути товар* при прийнятті на зберігання для визначення його кількості

та зовнішнього стану. Під час зберігання товарний склад зобов'язаний надавати поклажодавцеві можливість оглянути товар або його зразки протягом усього часу зберігання, а якщо предметом зберігання є речі, визначені родовими ознаками, – взяти проби та вжити заходів, необхідних для забезпечення його схоронності. При поверненні товару товарний склад або поклажодавець мають право вимагати його огляду та перевірки якості. Витрати, пов'язані з оглядом речей, несе сторона, яка вимагала огляду та перевірки. Якщо при поверненні товару він не був спільно оглянутий або перевірений товарним складом та поклажодавцем, поклажодавець має заявити про нестачу або пошкодження товару у письмовій формі одночасно з його одержанням, а щодо нестачі та пошкодження, які не могли бути заявлені при звичайному способі прийняття товару, – протягом трьох днів після його одержання. У разі відсутності заяви поклажодавця вважається, що товарний склад повернув товар відповідно до умов договору (ст. 959 ЦК). Таким чином, з викладеного випливає, що процес зберігання та товарному складі складається з трьох *etapів*: (1) приймання товару; (2) його зберігання; (3) повернення поклажодавцю. На *першому етапі* огляд товарів здійснюється товарним складом, який зобов'язаний провести його за свій рахунок, визначити кількість товарів та зовнішній стан. Така перевірка має важливе значення, адже якщо при поверненні товару поклажодавець стверджуватиме, що під час зберігання сталася втрата чи пошкодження товарів, результати первісного огляду товарів можуть допомогти у встановленні вини товарного складу або навпаки стати доказом його невинуватості у втраті чи пошкодженні товарів. Слід зауважити, що йдеться не про звичайні норми природного псування окремих видів товарів. Необхідність закріплення за поклажодавцем права оглядати товар *протягом другого етапу*, тобто під час усього строку зберігання, обумовлена тим, що він повинен мати можливість здійснювати контроль за станом товару, зданого зберігачу, що дозволяє своєчасно виявити наявність втрати недостачі чи псування товарів (ч. 2 ст. 959 ЦК). Особливим є

контроль при зберіганні речей, визначених родовими ознаками. Головна особливість цього виду зберігання полягає в тому, що товарний склад зобов'язується повернути не ту саму річ, а лише однорідну, такої самої якості, у тій самій кількості. У випадку подібного зберігання товарний склад надає поклажодавцю право оглядати зразки товарів, брати їх проби. Щодо огляду *на останньому етапі*, тобто під час повернення його поклажодавцю, то, якщо при прийманні товару його огляд та перевірку якості зобов'язаний провести товарний склад, то на завершальному етапі такий обов'язок може покладатися і на товарний склад, і на поклажодавця, залежно від того, яка зі сторін договору вимагає такої перевірки [2, с. 590–591].

Крім того, товарний склад має право самостійно *змінювати умови зберігання товарів*, якщо це потрібно для забезпечення їх схоронності. Щоправда, змінивши вказані умови, він зобов'язаний повідомити про це поклажодавця (ч. 1 ст. 960 ЦК). Наведена норма свідчить про те, що товарний склад є більш вільним у виборі способів зберігання, ніж інші зберігачі. Зокрема, на відміну від норм ст. 945 ЦК, які встановлюють загальні правила щодо зміни умов зберігання та передбачають обов'язок зберігача негайно повідомити поклажодавця про необхідність зміни умов зберігання речі і отримати його відповідь (небезпека втрати, нестачі або пошкодження речі зобов'язує зберігача змінити спосіб, місце та умови її зберігання, не чекаючи відповіді поклажодавця), ч. 1 ст. 960 ЦК встановлює, що товарний склад має право вжити необхідних заходів самостійно і лише потім повідомити про них поклажодавця. При цьому слід підкреслити те, що, на відміну від ст. 945 ЦК, вказана норма взагалі не передбачає відповіді поклажодавця на дії товарного складу щодо зміни умов зберігання. Це пояснюється тим, що товарний склад здійснює свою діяльність зі збереження товарів професійно і краще, ніж поклажодавець може визначити, які умови необхідні для збереження товару.

У разі виявлення пошкодження товару склад зобов'язаний негайно скласти акт і того самого дня повідомити про це поклажодавця

(ч. 2 ст. 960 ЦК). Несвоєчасність таких дій є порушенням договору зберігання на товарному складі.

З викладеного вбачається, що для належного виконання обов'язку з забезпечення схоронності зберігач (товарний склад) має дотримуватися таких вимог: (а) зберігати товарно-матеріальні цінності, передані на зберігання, роздільно, якщо інше не передбачено договором; (б) не користуватися товарами, прийнятими на зберігання, а також не передавати їх у користування третіх осіб без згоди на те поклажодавця; (в) невідкладно повідомити поклажодавця про необхідність зміни умов зберігання товару, передбачених договором, задля забезпечення якнайкращої схоронності товару; (г) не передавати без згоди товароволодільця товари на зберігання третім особам, тобто виконати зобов'язання самостійно; (г) не розпоряджатися на власний розсуд переданими на зберігання товарами. Зберігач може себе убезпечити від негативних наслідків, пов'язаних із псуванням та пошкодженням товарів, шляхом їх страхування за власний рахунок (такий договір товарний склад укладає, як правило, на користь товароволодільця, але за свій рахунок, щоб у випадку втрати чи пошкодження товару збитки було компенсовано страхувальником).

Товарний склад зобов'язаний *повернути майно поклажодавцеві або особі, зазначений ним як одержувач*, зерно – у стані, передбаченому договором складського зберігання та законодавством.

На практиці момент укладення договору зберігання часто не співпадає з моментом передачі товару на склад. Тому можливою є ситуація, коли договір був укладений, проте поклажодавець не передав на зберігання майно, обумовлене договором. Зазначена ситуація врегульована спеціально ЗУ «Про зерно та ринок зерна в Україні», – зерновий склад, який зобов'язався взяти зерно на зберігання у передбачений договором складського зберігання зерна строк, не має права вимагати передання йому цього зерна на зберігання (ст. 29). Разом із тим, власник зерна, який не передав його на зберігання у визна-

чений договором строк, зобов'язаний відшкодувати зерновому складу збитки, завдані йому в зв'язку з тим, що зберігання не відбулося, якщо він у розумний строк не попередив останнього про відмову від договору зберігання.

Поклажодавець зобов'язаний забрати майно (товар) з товарного складу після закінчення строку зберігання. Натомість, як зауважує Е. М. Грамацький, в законі мало би бути закріплене право поклажодавця вимагати повернення майна (речі, товару) у будь-який момент до обумовленого договором строку і водночас обов'язок забрати товар у момент спливу терміну зберігання (ст. 948 ЦК) [11, с. 11–13]. Ю. С. Соловйова пішла у своїх наукових пошуках далі – вона обґрунтовує право зберігача вимагати від поклажодавця, аби він забрав свій товар назад. Більше того, в силу аналогічності наслідків для зберігача, авторка обґрунтовує необхідність поширити положення про те, що зберігач вправі зі спливом звичайного для даних обставин строку зберігання товару вимагати від поклажодавця забрати його назад, не лише для випадків, коли строк був визначений моментом вимоги (запиту на повернення) товару, а й для ситуацій, коли строк зберігання договором не передбачено і не може бути чітко визначено, виходячи з його особливих умов [7, с. 4–5].

Згідно з частинами 1, 2 Закону України «Про зерно та ринок зерна в Україні» зерновий склад зобов'язаний письмово за сім днів до закінчення строку зберігання попередити поклажодавця про закінчення строку зберігання зерна попередити поклажодавця про закінчення строку зберігання та запропонувати термін витребування зерна. Якщо ж поклажодавець у запропонований зерновим складом термін не забрав зерно, зерновий склад має право продати його на конкурсних засадах. Кошти, одержані від продажу зерна, передаються поклажодавцю зерна за вирахуванням сум, належних зерновому складу, у тому числі його витрат щодо продажу зерна.

Другу групу прав та обов'язків сторін за договором складського зберігання становлять *права та обов'язки з їх розпорядження то-*

варами, що зберігаються на товарному складі. Так, якщо предметом договору виступають речі, визначені родовими ознаками, то товарний склад може мати право розпоряджатися ними. При цьому до таких відносин сторін застосовуються положення про договір позики, а час та місце повернення товарів визначаються загальними положеннями про зберігання (ст. 958 ЦК). Відповідно до ч. 1 ст. 1046 ЦК за договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості. Отже, якщо товарний склад має право розпоряджатися речами, ви-

значеними родовими ознаками, до нього переходить право власності на товар. Покладавець має право вимоги до складу про видачу товару відповідної якості і кількості у строк і в місці, які визначені договором чи нормативним актом.

Враховуючи те, що ст. 958 ЦК не встановлює, на якій підставі у товарного складу виникає право розпоряджатися товаром, слід зробити висновок, що вказане право може виникати в силу договору або акта законодавства. Крім того, право на розпоряджання товарами може виникати внаслідок володіння складським та заставним свідоцтвом. Так, відповідно до ст. 963 ЦК володілець складського та заставного свідоцтва має право розпоряджатися товаром, що зберігається на товарному складі.

Список використаних джерел

1. Новокшонова Н. А. Характерные признаки договора хранения [Електронний ресурс] / Н. А. Новокшонова // Вестник ЮУрГУ. Серия: Право. – 2006. – № 13. – Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/harakternyye-priznaki-dogovora-hranieniya>.
2. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. / Н. С. Кузнецова, В. В. Луць, Т. В. Боднар [та ін.] ; за ред. О. В. Дзери. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – Т. 2. – 1088 с.
3. Новокшонова Н. А. Договор хранения на товарном складе (гражданско-правовой и административно-правовой аспекты) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14; 12.00.03 / Новокшонова Нина Александровна. – М., 2002. – 229 с.
4. Зимелева М. В. Поклада в товарных складах / М. В. Зимелева. – М. : Финиздат НКФ СССР, 1927. – 85 с.
5. Кравченко И. В. Договор хранения на товарном складе : проблемы регулирования, квалификации и применения : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / И. В. Кравченко. – М., 2004. – 27 с.
6. Новокшонова Н. А. Договор хранения на товарном складе (гражданско-правовой и административно-правовой аспекты) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.14 «Административное право; финансовое право; информационное право», 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / Н. А. Новокшонова. – М., 2002. – 23 с.
7. Соловьева Ю. С. Договор складского хранения по гражданскому законодательству Российской Федерации (на примере договора хранения зерна и продуктов его переработки) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / Ю. С. Соловьева. – Краснодар, 2008. – 21 с.
8. Коломацкая А. С. Договор складского хранения : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Коломацкая Алена Сергеевна. – М., 2004. – 224 с.
9. Коломацкая А. С. Договор складского хранения : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / А. С. Коломацкая. – М., 2004. – С. 4–6.
10. Брагинский М. И. Договорное право. Книга третья: Договоры о выполнении работ и оказании услуг / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М. : Статут, 2011. – 1055 с.
11. Грамацький Е. М. Договір зберігання у цивільному праві : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право; сімейне право; цивільний процес; міжнародне приватне право» / Е. М. Грамацький. – К., 2004. – 21 с.

12. Про затвердження Порядку відшкодування витрат за зберігання товарів та транспортних засобів на складах митних органів, Порядку обчислення сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування та Розмірів відшкодувань за зберігання на складах митних органів товарів і транспортних засобів : наказ Міністерства фінансів України від 15 червня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1140-12>.

13. Про забезпечення сертифікації зернових складів на відповідність послуг із зберігання зерна та продуктів його переробки, запровадження складських документів на зерно : постанова Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1699-2006-%D0%BF>.

14. Коваленко В. Н. Проблемы совершенствования договора хранения на товарном складе и его применение в коммерческом обороте [Електронний ресурс] / В. Н. Коваленко. – Режим доступу : <http://legalconcept.org/wp-content/uploads/2013/10/12-%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>.

16. Договірне право України. Особлива частина / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова [та ін.] ; за ред. О. В. Дзери. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 1200 с.

Паракуда И. В. Хозяйственный договор складского хранения.

Статья посвящена общей характеристике договора складского хранения с хозяйственно-правовой точки зрения. Обоснован вывод, что указанный хозяйственный договор является двусторонним, возмездным и реальным. Выделены и проанализированы такие особенности хозяйственного договора складского хранения: субъектный состав; направленность на обеспечение хозяйственной деятельности; сочетание имущественных и организационных элементов; возмездный характер; порядок заключения; содержание договора.

Ключевые слова: складское хранение, договор складского хранения, хозяйственный договор складского хранения, договор хранения в товарном складе, особенности хозяйственного договора складского хранения, общая характеристика хозяйственного договора складского хранения.

Parakuda I. V. Storage business agreement.

The article is devoted to general characteristics contract storage with economic and legal point of view. Reasoned opinion – the specified business contract is bilateral, compensated and real. Selected and analyzed following features storage business agreement, the subjective part; focus on the maintenance of economic activity; combination of property and organizational elements; compensatory in nature; order execution; maintenance contract.

Key words: warehousing, contract warehousing, business contract warehousing, contract storage in the warehouse, features a business agreement storage, general description of the economic contract warehousing.